

Correctieadvies VCN CE Latijn 2010

De leerplansectie Latijn van de VCN heeft de verslagen van de correctiebijeenkomsten in Delft, Den Bosch en Zwolle met elkaar vergeleken en publiceert op basis van de aldaar gevoerde discussies het onderstaande correctieadvies. Bij het opstellen van dit advies hebben alleen *vakinhoudelijke* argumenten een rol gespeeld. Onder dit correctieadvies vindt u een kort lijstje van opmerkingen die n.a.v. het examen in een langere brief naar het CvE (voorheen CEVO) gaan.

1 Overweging

De opdracht is niet dat er een *correcte* Nederlandse zin moet komen, maar dat er een *complete* zin moet komen. Daaraan wordt alleen voldaan als het antwoord een persoonsvorm plus een bijbehorend lijdend voorwerp bevat; alleen de persoonsvorm is niet voldoende. Immers, 'als zij op die strenge manier wil' is weliswaar een *correcte* zin (met een ellips van 'dat ik tegen haar optreed'), maar het is geen *complete* zin. Het is juist de bedoeling van de vraag dat de leerlingen de ellips helemaal aanvullen. Wanneer leerlingen daarentegen antwoorden 'als zij het/dat wil', dan is dat wel goed te rekenen, omdat de voornaamwoorden *het* en *dat* terugverwijzen naar 'dat ik tegen haar optreed'. Naar analogie daarvan is het antwoord 'een persoonsvorm' onvoldoende, maar het antwoord 'een persoonsvorm met object' wel voldoende. Hierbij mag het begrip 'object' ook anders geformuleerd worden, bijv. 'een a.c.i.', of 'een bijzin'. (Omdat het onderwerp in het Latijn vaak in de PV zit, hoeft het hier niet apart genoemd te worden.)

Advies

Reken goed: zij liever wil dat ik tegen haar optreed / zij dat/het liever wil / een persoonsvorm met object/a.c.i./bijzin.

Overweging

Wanneer leerlingen in plaats van 'zij wil' in hun antwoord 'jij wil' hebben, dan is dat niet juist, omdat de gehele Latijnse context in de derde persoon gesteld is. In regel 1 staat *ipsa* en *secum*, r. 2 *malit* etcetera.

Advies

Reken fout: antwoorden met 'jij' als onderwerp.

3 Advies

Reken fout gespelde antwoorden niet fout, zolang ondubbelzinnig duidelijk is dat *temeritas* en *libido* bedoeld worden.

5 Advies

Neem goed nota van algemene regel 3.4: als er één Latijns woord gevraagd wordt, moet je het eerste antwoord beoordelen en de rest buiten beschouwing laten.

alieno cur is niet om inhoudelijke redenen goed, maar omdat *alieno* het eerste

woord en dus het eerste antwoord is.

8 Overweging

Er is hier sprake van het omgekeerde van een karaktermoord.

Advies

Reken goed: antwoorden waarbij er een link gelegd wordt tussen het goede karakter van Licinius en de onwaarschijnlijkheid van zijn deelname aan een misdaad.

9b Overweging

Op basis van r 12/13 *ut venenum... manifesto comprehendi... posset* vinden wij dat het in deze passage zowel om het betrappen van Licinius gaat als om het feit dat er getuigen nodig zijn.

Advies

Reken goed: antwoorden waarbij ingegaan wordt op de openbaarheid van de ruimte/de veelheid aan getuigen.

12a Overweging

In de vraag staat niet dat een leerling grammaticale termen moet gebruiken in zijn uitleg.

Advies

Reken goed: antwoorden waaruit blijkt dat de leerling gezien heeft dat een bijzin tot hoofdzin gemaakt wordt.

16 Overweging

Humor heeft o.a. te maken met het omdraaien van de werkelijkheid. Normaal geeft alleen een man een *provincia*, hier is Clodia de opdrachtgeefster. Dat is een omdraaiing van de werkelijkheid en zorgt daarom voor een lach om degenen die die opdracht krijgen.

Advies

Reken goed: antwoorden waarin wordt ingegaan op het feit dat Clodia degene is die de *provincia* geeft.

20a Overweging

Het tegendeel van *illa non vult* (zij wil niet) kan zijn *jij wilde wel*.

Advies

Reken goed: *tu volebas*

Overweging

Bij *illa non vult* (zij wil niet) wordt het object verzwegen, omdat het uit de context duidelijk is (*illa multa iocosa* uit r6).

Advies

Reken goed: *quae tu volebas/quae ... nec puella nolebat*

Overweging

Eerst was de situatie dat ze *allebei* wilden (*tu volebas nec puella nolebat*); nu wil zij niet (*illa non vult*), maar *hij* wel, dus willen ze niet meer *allebei*, en dat is dus een contrast. De rest van het gedicht gaat er dan over dat hij ook niet meer moeten willen.

Advies

Reken goed: (*quae*) *tu volebas nec puella nolebat*

20b Overweging

Te r13 congrueert met *invitam*.

Advies

Reken goed: te *invitam*

24 Overweging

De straf voor de scheepskapiteins is *supplicium*. Tot de tenuitvoerlegging van die straf worden ze opgesloten in de gevangenis. Het opsluiten in de gevangenis is dus iets anders dan de straf.

Advies

Reken de vertaling 'als straf' fout en trek 2p af omdat de vertaling van *condemnare* fout is.

25 Overweging

De standaardvertaling van *in illos* (naar hen) levert onzin op. Een leerling gaat naar iets passends zoeken. 'Bij hen' en 'tegen hen' zijn begrijpelijke vertalingen. Ze zijn op te vatten als ten aanzien van, i.v.m. hen etc.

Advies

Reken goed: 'bij hen' en 'tegen hen'.

29 Overweging

In het Nederlands is er geen duidelijk verschil tussen 'deze vaders' en 'die vaders'. Je kunt ze in beide gevallen in de rechtszaal aanwijzen.

Advies

Reken goed: 'die vaders'.

31 Overweging

De vertaling van *carceris* met 'van de kerkers/gevangenis' (mv i.p.v. ev) is minder fout dan met een andere betekenis uit het woordenboek.

Advies

Trek 1p af.

33 Overweging

De eerste vertaling uit Pinkster voor *orare* 'spreken' is in de context fout.

Advies

Trek 1p af.

Advies

Lees de opmerking '**quae** niet vertaald als verwijzend naar **matres**' als 'wanneer **quae** als een neutrum is opgevat'.

38 Overweging

Certa merces vatten wij op als winst waarvan de lictor zeker is dat hij hem krijgt. Zo opgevat is er in het Nederlands geen inhoudelijk verschil tussen 'voor wie een zekere winst voortvloeide' en 'voor wie zeker winst voortvloeide'.

Advies

Reken de vertaling 'voor wie zeker winst voortvloeide' goed.

41 Overweging

Wij vinden dat de uitdrukking 'snelle dood' beter Nederlands is dan 'de snelheid van de dood'. De leerling vertaalt niet letterlijk, maar geeft de betekenis van de zin correct weer.

Advies

Reken goed: 'snelle dood'.

Opmerkingen die in een brief naar het CvE gaan

- 1 Een opmerking over het feit dat de vraag in meerderheid fout wordt beantwoord en dat wij denken dat dat komt omdat de vraag op meer manieren begrepen kan worden.
- 6 Een opmerking over het feit dat de indeling van de *Pro Caelio* afwijkt van de theorie van de retorica en dat de vraag daarom riskant is.
- 7 Een opmerking dat wij vragen waarbij leerlingen dingen moeten aanvullen die Cicero (bewust) zelf niet zegt, riskant vinden.
- 12a Een opmerking dat de omschrijving 'grammaticale structuur' verduidelijking voor het veld behoeft.
- 13 Een opmerking over de typografie die onderdeel c. van de vraag wat verstopt.
- 14 Een opmerking over het feit dat je bij een imperfectum niet zo makkelijk naar een moment kunt vragen, maar eerder naar een tijdsspanne.
- 17a Een opmerking over het feit dat vragen naar een onderwerp bij een gebiedende wijs taalkundig voor discussie vatbaar is.
- 40 Een opmerking over het feit dat het 3x fout rekenen van een foute vertaling van *ut* heel streng is, te meer daar de zinsvolgorde (eerste de bijzin met *ut* en daarna de hoofdzin i.p.v. andersom) veel minder voorkomt en daarom leerlingen op het verkeerde been zet.